

ETLA:n arvio: Julkisen talouden kestävyysvaje on 1 – 2,5 %

Elinkeinoelämän tutkimuslaitos ETLA arvioi uudessa raportissaan Suomen julkisen talouden kestävyysvajeen olevan 1 – 2,5 % BKT:sta. Alempan arvoon päädytään, jos oletetaan, että talous toipuu pitkittyneen taantuman jälkeen nopeasti ennalleen. Korkeampi luku kuvaa kestävyysvajetta tilanteessa, jossa kriisi pitkittyy ja pahenee, ja talouden kasvu jää pysyvästi aiempaa matalammaksi. Väestöennusteisiin ja sijoitustuottoihin liittyvän epävarmuuden vuoksi korkeampienkin lukujen todennäköisyys on huomattava.

Kestävyysvaje johtuu siitä, että väestön ikääntyminen kasvattaa eläke- sekä terveys- ja hoivamenoja ja alentaa julkisen sektorin verotuloja. ETLAn kestävyyslaskelmien mukaan nykyinen verotaso ei riitä näiden menojen rahoittamiseen, jos julkiset menot henkeä kohti kehittyvät nykyisten sääntöjen ja käytäntöjen mukaisesti. Vaikka kasvunäkymät olisivat suotuisatkin, menoja on pysyvästi leikattava tai verotusta pysyvästi kiristettävä, jotta julkisen sektorin velka ei kasva pitkällä aikavälillä hallitsemattomasti. Tarvittava leikkausten tai kiristysten määrä riippuu väestön ja talouden tulevasta kehityksestä, johon liittyy huomattavaa epävarmuutta.

Yksi keskeinen epävarmuustekijä on talouden kyky toipua pitkittyneen taantuman jälkeen ennalleen. ETLAn perusvaihtoehdossa kriisi ei enää pahene, ja tuottavuus palaa kriisin jälkeen aiemmalle kasvu-uralle. Työttömyysaste laskee kuuteen prosenttiin, eikä julkinen velka tai alijäämä ylitä uusia EU:ssa sovittuja rajoja. Tässä skenaariossa kestävyysvaje on 1 % BKT:sta.

Hitaan kasvun vaihtoehdossa kriisi pitkittyy ja pahenee, ennen kuin talous päätyy pitkän ajan kasvu-uralle, jolla kasvuvauhti on aiempaa matalampi. Tässä vaihtoehdossa oletetaan, että kasvuvauhti jää odotettua vaikeammaksi kaikissa tuottavuuden eturintamamaissa. Hitaan kasvun oloissa voidaan työttömyyden odottaa pysyvän korkeampana ja eläkerahastojen tuoton jäävän alhaisemmaksi. Vaikka valtion velan reaalkoron voisi odottaa pysyvän matalampana, julkinen velkaantuminen lisääntyisi ja vakaus- ja kasvusopimuksessa määritelty 60 %:n velkaraja voisi ylittyä. Rajan pienellä ylityksellä ei sinänsä olisi merkitystä talouspolitiikan kannalta. Suurempi merkitys olisi sillä, että seuraavan taantuman aikana velkaantumisvara voisi osoittautua käytetyksi. Kestävyysvaje on tässä skenaariossa noin 2,5 % BKT:sta.

ETLAn edellinen, vuonna 2010 tehty arvio kestävyysvajeesta oli 2,5 prosenttiyksikköä. Uutta vajearviota pienentävät viime vuosina päätetyt veronkorotukset, päätökset työurien pidentämisestä sekä muuttunut väestöennuste. Kestävyysvajearvion muutos ei ole erityisen suuri, kun sen suhteuttaa vajearvioihin liittyvään epävarmuuteen. Aiemman tutkimuksen mukaan kestävyysvajearvioiden 50 prosentin luottamusväli on noin 2 prosenttiyksikköä ja 80 prosentin luottamusväli noin 4 prosenttiyksikköä leveä. Tämä tarkoittaa likimain sitä, että perusskenaariossa kestävyysvaje ylittää 25 prosentin todennäköisyydellä 2 % BKT:sta ja 10 prosentin todennäköisyydellä 3 % BKT:sta. Hitaan kasvun skenaariossa vaje ylittää vastaavilla todennäköisyyksillä 3,5 ja 4,5 % BKT:sta.

ETLAn 1–2,5 % arvio kestävyysvajeesta on pienempi kuin valtiovarainministeriön, Suomen Pankin ja Euroopan komission. Erot johtuvat valtaosin erilaisista tavoista arvioida väestön ikääntymisen vaikutuksia. Myös näkemys julkisen talouden tasapainosta taantuman jälkeen on erilainen. Kaikille arvioille on kuitenkin yhteistä se, että menoja on leikattava tai verotusta kiristettävä jatkuvan velkaantumisen estämiseksi.

Kestävyysvajeen vuoksi tarvitaan rakenteellisia päätöksiä, joiden mahdolliset kiristävät vaikutukset alkavat vasta muutaman vuoden päästä. Välittömät kiristykset eivät ole suhdannepoliittisesti perusteltuja.

Julkaisu

Lassila, Jukka – Valkonen, Tarmo: Julkisen talouden rahoituksellinen kestävyys, ETLA Raportit No 3, 21.1.2013

Lisätietoja

Jukka Lassila, puh. 609 90 221, matkap. 050 565 0406, jukka.lassila@etla.fi

Tarmo Valkonen, puh. 609 90 258, matkap. 050 329 6014, tarmo.valkonen@etla.fi